

WODKA & RANJA

Roman

YVONNE SONKE

INKIJKEXEMPLAAR

WODKA & RANJA

YVONNE SONKE

Ambilicious Breda | Kalmthout

Eerste druk 2020
Copyright © Yvonne Sonke

Omslag ontwerp Ingrid van Betlehem
Omslag profielfoto Albert Cnossen
Omslag vormgeving Probeeld | Ambilicious

Binnenwerk vormgeving Ambilicious
Redactie Anya van der Gracht | Ambilicious
Eindredactie Inanna van den Berg | Ambilicious

Copyright © 2020 Ambilicious, Breda

ISBN 978-94-93210-43-1 | NUR 300
www.ambilicious.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

WODKA &
RANJA

Voor Jorrit

*Een kind dat niemand ooit kan en mag vergeten.
En voor zijn ouders, speciaal voor zijn moeder Anne.
Hun liefde voor elkaar is eindeloos en in alles.*

Proloog

AMSTERDAM, MAART 1970

Gefeliciteerd, u heeft een zoontje,' hoorde ik iemand zeggen. Opgelucht dat de bevalling achter de rug was, kon ik eindelijk ontspannen. Toch voelde ik mij niet blij of gelukkig.

'We nemen hem direct mee naar de couveuseafdeling. Hij heeft het moeilijk, maar ademt wel. Hoe gaat hij heten?'

'Een zoon, een jongentje, zei u? Eh ... Menno. Menno Albertus gaat hij heten.'

Vanaf het moment dat mijn vliezen braken en ik mijn twee meisjes, Jasmijn en Imke, bij de buurvrouw bracht, deed ik alles alleen. Mijn partner, een fles wodka, had ik in mijn handtas verstopt.

Tijdens mijn zwangerschap dronk ik regelmatig alcohol. Ik wist dat alcohol niet goed was voor het kindje dat in me groeide. Mijn ex-man verbood het me, toch bleef ik drinken. Hij verliet me in de vijfde maand van de zwangerschap.

Aan het eind van mijn zwangerschap kreeg ik een verhouding met Jacob, met hem heb ik een knipperlichtrelatie. Tijdens de bevalling was hij er niet bij.

De vader van mijn pasgeboren kind verscheen wel, na maanden van afwezigheid kwam hij 's avonds langs in het ziekenhuis. Hoe hij wist dat ik bevallen was, weet ik tot op de dag van vandaag niet.

Op de gang sprak hij met een arts en daarna sprak hij met mij op zaal. Ons gesprek duurde slechts tien minuten en ontaarde in een heftige ruzie. Of hij nog bij Menno is geweest, weet ik niet. Daarna heb ik hem nooit meer gezien.

Een dag na de bevalling ontsloeg ik mijzelf uit het ziekenhuis, ik hield het daar niet meer uit. Ik ging regelrecht naar het café om de geboorte van Menno te vieren.

Gelukkig hadden Jasmijn en Imke niet door dat ik behoorlijk aangeschoten was, toen ik 's avonds thuiskwam. Ze reageerden vrij rustig toen ik vertelde dat ik Menno nog niet mee naar huis mocht nemen.

Menno is nu vier weken oud. De afgelopen weken ben ik slechts vijf keer naar hem toe gegaan. Vaker gaan lukt niet. Ik heb geen auto of rijbewijs en te weinig geld om regelmatig met de tram of de metro te gaan. Het doet me pijn om hem te zien, soms voel ik me schuldig. Menno heeft last van nawerkingen van mijn alcoholgebruik. Hij huilt veel, trilt, is onrustig, slaapt weinig en heeft een groeiachterstand. Als dat nu het enige was.

Vrij snel werd duidelijk, dat er meer mis was met Menno. Dit komt waarschijnlijk doordat er in de eerste maanden van mijn zwangerschap in onze buurt rodehond heerste. De buurvrouw vertelde me vorige week dat haar dochter het ook heeft gehad. Menno is, zonder dat ik dat wist, via mij besmet. Niet alles is dus te wijten aan mijn alcoholgebruik, zoals mijn man beweerde. Menno heeft ademhalingsproblemen, een lage hartslag en de artsen vermoeden dat hij doof of slechthorend is. Of hij iets ziet en of hij zich verder goed zal ontwikkelen, is onduidelijk. Ik blijf hopen dat het allemaal meevalt en goedkomt.

H1

Gisteren was de eerste dag sinds lange tijd, dat ik niet aangeschoten of dronken was, en ik nam me voor Menno te bezoeken. Deze keer wilde ik Jasmijn en Imke meenemen. Vooral Jasmijn wil graag naar hem toe. Sinds een paar weken gaat ze naar de kleuterschool. Ze komt elke dag thuis met enthousiaste verhalen over liedjes, verhaaltjes, knutselen of vriendjes en vriendinnetjes. Het is wel erg vermoeiend voor haar. Gistermiddag na school was ze hangerig. Ze lag stilletjes op de bank, met haar knuffel in haar armen en huilde zachtjes.

‘Mama, mag ik met jou naar de baby?’ vroeg ze ineens. ‘Ik wil naar hem toe, ik heb Menno alleen op een foto gezien. Annelies van mijn klas kreeg in de vakantie een zusje, ze is zo lief en schattig. Haar mama kwam Annelies ophalen bij school en de baby was in de kinderwagen. De baby heet Maartje. Toen ik de baby zag, dacht ik aan Menno en moest ik bijna huilen. Kunnen we alsjeblieft een keer naar hem toe?’

Jasmijn was meer met de geboorte van haar broertje bezig dan ik dacht. Ze keek me verdrietig en verwachtingsvol aan. Ik nam haar op schoot en zei: ‘Sorry Jasmijn, mama had jullie al veel eerder mee moeten nemen. Morgen is het zaterdag en ben je vrij van school, zullen we dan met zijn drietjes naar Menno gaan?’

‘Joepie, dat wil ik zo graag!’

Voor ik het wist, sprong ze van mijn schoot af. Ze was waarschijnlijk alleen maar hangerig omdat ze aan haar broertje dacht. Ze maakte een vreugdedans en liep naar haar zusje. Imke speelde op de grond met de oude, bliken draaitol van Jasmijn. Het lukte Imke sinds een paar dagen zelf de tol te laten draaien. Met haar tong uit haar mond duwde ze met haar volle gewicht en al haar dreumeskracht

een paar keer op de knop van de tol.

‘Djing, djing djing... Roetsjjijj...’ De tol schoot voor Jasmijn langs de kamer in. Ze zag het niet eens.

‘Imke, hoorde je wat mama zei? We gaan morgen naar de baby, naar Menno. Nog één nachtje slapen, dan gaan we al.’

Imke speelde rustig verder. De meisjes hebben niet zoveel speelgoed, maar vooral Imke vermaakt zich heel goed met ‘gewone’ spullen, bijvoorbeeld met een paar sokken. Die doet ze dan om haar handen. Dan zijn haar handen ineens twee poesjes of ze zijn Jasmijn en Imke. Vorige week speelde ze met mijn sleutelbos. Dat was niet zo slim: ik had wodka en bier gedronken en sukkelde in slaap op de bank. Toen ik wakker werd, was ik mijn sleutelbos totaal vergeten. Tot ik boodschappen wilde doen. Jasmijn en ik zochten meer dan een uur naar mijn sleutelbos, het werkte erg ontzunderend. Uiteindelijk vond Jasmijn ze in mijn schoenen, die half onder de bank stonden. Imke speelde rustig verder en keek ons al die tijd onschuldig en met een glimlach aan.

De draaitol is een van het weinige, echte speelgoed dat ze hebben. Imke vindt het geweldig. Ik vroeg mij af of Imke begreep wat haar zusje tegen haar zei over Menno. Na een paar minuten bleek dat ze het in ieder geval gehoord had. Ze stopte met spelen, stak haar vingertje in de lucht en herhaalde de woorden van Jasmijn.

‘Moge baby kijke, naar Mejo. Eén nachje slapen.’

Vandaag is het zover en ik heb nu al spijt. De meisjes zijn sinds zes uur vanochtend wakker en zijn bij me in bed gekropen. Ik probeer te doen alsof ik slaap, maar dat heeft niet veel zin. Imke klimt elke keer bovenop me en laat zich er dan van de andere kant afrollen. Dolle pret voor haar, ze schaterlacht. Jasmijn zingt liedjes die ze op school heeft geleerd en staat op bed te springen en te dansen. Na een klein uur vind ik het mooi geweest en ontbijten we, veel vroeger dan normaal. Sinds het ontbijt zijn ze erg druk.

Imke holt van haar slaapkamer naar de huiskamer en weer terug en blijft maar doorgaan. Jasmijn probeert haar zusje te vangen. Bij de derde waarschuwing zeg ik: 'Als jullie zo druk blijven doen, kunnen we niet naar Menno. Dan worden de zusters boos en gaat Menno huilen.'

Jasmijn staat acuut stil.

'Imke stoppen. Ik wil naar Menno toe,' zegt Jasmijn met een bibberige stem.

Ik heb direct spijt van mijn opmerking. Jasmijn begint te huilen en kijkt me geschrokken aan.

'Rustig maar Jasmijn. Als jullie verder lief spelen, drinkt mama nog een kopje koffie en gaan we daarna weg. Doe je schoenen maar vast aan.'

Jasmijn rent naar de gang. Ik vertel haar niet dat ik meer dan alleen koffie drink. Op het aanrecht staat een glas wodka, waar ik elke keer een paar slokken van neem. Het lukt me niet een dag zonder drank door te komen. Ik houd me wel in, door het te beperken tot af en toe een paar slokken.

Doordat de meisjes mij zo vroeg wekten ben ik moe en prikkelbaar. Na een paar slokken kalmeer ik. Het voordeel van wodka is dat je het bijna niet ruikt. Het zijn allebei redenen waarom ik het graag en veel drink.

Vandaag wil ik eigenlijk met de tram gaan, maar Imke kan geen lange afstanden lopen. Ik neem de wandelwagen mee, ze is te zwaar is om te dragen. Een tram in en uit met een wandelwagen is ook zo'n gedoe. Dan maar een taxi, daar kan de wandelwagen achterin. Op en neer naar het ziekenhuis is met een taxi net zo duur als twee flessen wodka. Dat geld had ik beter aan drank kunnen besteden, maar ik kan niet meer terug.

Klokslag tien uur staat de taxi voor de deur. Zoals gewoonlijk ben ik te laat.

'Jasmijn, wil je naar beneden lopen en tegen de taxichauffeur zeggen dat we er aankomen?'

Jasmijn kijkt mij geschrokken aan.

'Dat durf ik niet mama. Ik wil bij jou blijven.'

Jasmijn is erg verlegen en vreemde mannen vindt ze eng. 'Geef niet Jasmijn, maar we moeten opschieten.'

Snel doe ik Imke haar schoenen aan, grijp mijn handtas, gooi er een paar biscuitjes in en til daarna Imke op.

'Kom, we gaan. Loop jij maar voorop Jasmijn, dan kan ik de voordeur achter ons op slot draaien.'

We wonen tweehoog en moeten twee steile, smalle trappen af. Hoewel we hier al een tijd wonen en ik ook als kind in een Amsterdams bovenhuis woonde, vind ik het nog steeds eng als ik met Jasmijn en Imke de trappen op en af loop. Vooral als ik Imke op mijn arm draag.

'Voorzichtig aan, de taxichauffeur wacht wel.'

Een half uur later lopen we de kinderafdeling op. De afdeling heeft een lange gang, met aan een kant kamers die lijken op een aquarium. Aan alle kanten zitten ramen, zodat de verpleegsters de kinderen goed in de gaten kunnen houden. Gek genoeg worden de kamers boxen genoemd, ik heb geen idee waarom. Aan de andere kant van de gang zijn ruimtes waar verpleegsters in en uit lopen, soms samen met een arts. Het lijkt net een mierennest, alleen het koele wit past daar niet bij. De geur uit sommige ruimtes verradt wat daar gebeurt.

'Bah, poepie daan,' zegt Imke als we langs de spoelkeuken lopen.

Ik lach nerveus om haar reactie en door de spanning. Het geluid van mijn tikkende schoenen weerkaatst in de gang.

Jasmijn is stilletjes. Ze zei in de taxi dat ze buikpijn had, ze ziet ook bleek.

'Vind je het spannend, Jasmijn?' vraag ik.

'Een beetje, mama. Ik wil Menno supergraag zien.'

Halverwege de gang meld ik me bij de balie.

Achter de balie zit een verpleegster, ze schrijft iets op in een dossier.

'Goedemorgen zuster. We komen bij Menno Ranke kijken. Ik ben zijn moeder en dit zijn Jasmijn en Imke, zijn zusjes. Gisteren heb ik gebeld. Iemand zei dat Menno niet meer in

de couveuse ligt. Ik weet alleen zijn kamer ... eh ... box-nummer niet.'

Jasmijn staat half achter me en houdt zich aan mijn jurk vast. Imke zit nog in de kinderwagen, haar duim in haar mond. Ze zijn allebei opvallend stil en onder de indruk van het ziekenhuis. Jasmijn is hier één keer eerder geweest, toen was ze net anderhalf. Imke is nog nooit in een ziekenhuis geweest. Nou ja, alleen bij haar geboorte.

'Oh ja, dat heb ik gehoord. Goed u te ontmoeten,' zegt de zuster.

De verpleegster staat op en loopt om de balie heen. Ze geeft me een hand en stelt zich voor als zuster Aagje. Daarna zakt ze door haar knieën en zegt tegen de meisjes: 'Ik kan wel zien dat jullie de grote zussen van Menno zijn, hij lijkt op jullie. Kom, dan gaan we gauw naar hem toe. Ik hoorde dat jullie Menno nog niet hebben gezien, behalve op een foto. Hij ligt op kamer 123. Leuk hè, we hebben hem een speciale plek gegeven. Jullie hebben een heel mooi en lief broertje.'

Jasmijn kijkt vol bewondering naar de verpleegster en lijkt uit haar schulp te kruipen.

'Menno is mijn eerste broertje. Ik kan al tot vijftien tellen. Imke niet, want die is nog maar twee.'

'Wat knap van jou. Luister allemaal goed: rustig lopen in de gang, er liggen hier zieke kinderen. Sommigen van hen slapen. Jullie moeten voor de kamer van Menno wachten, je mag niet gelijk naar binnen. Loop maar achter mij aan.'

We volgen zuster Aagje en staan stil bij kamer 123. Ik til Imke uit de wandelwagen. We zien het bedje van Menno, zelf is hij bijna niet te zien. Hij ligt diep onder de dekens. Jasmijn drukt haar neus tegen de glazen wand.

'Ik zie een bedje en de haartjes van Menno,' zegt ze. 'Mogen we naar binnen?'

'Eerst goed jullie handen wassen,' zegt de zuster. Snel wassen we onze handen, zelfs Imke lukt het bijna helemaal zelf. Eindelijk mogen we naar binnen, de meisjes voorop.

‘Baby Mejo kijke!’ roept Imke.

‘Ssst, zachtjes,’ zegt Jasmijn met haar vinger tegen haar lippen. ‘We moeten zachtjes doen, anders schrikt hij.’

Jasmijn pakt Imkes hand vast en samen lopen ze naar Menno. Ik schiet vol, de tranen lopen in een mum van tijd over mijn wangen. Wat een schatten zijn het toch, ik had niet verwacht dat dit mij zoveel zou doen. Ik zie de verpleegster slikken.

‘Goedemorgen Menno, er is bezoek voor je. Dit zijn je grote zussen Jasmijn en Imke. Meisjes, dit is jullie broertje Menno.’

Imke kijkt naar mij en zegt dan, wijzend naar Menno:

‘Baby! Mejo. Mejo lief.’

Dan loopt ze op me af en richt haar aandacht op mijn handtas. Een baby is leuk, maar ze is snel afgeleid en ze beseft amper dat Menno haar broertje is. Mijn handtas is veel spannender. Ze speelt graag met de ritsen van mijn tas en ze zag dat ik er biscuitjes in deed.

Jasmijn heeft nog niets gezegd, ze kijkt met grote ogen naar haar broertje.

De zuster slaat zijn deken een stuk terug. ‘Kom maar wat dichterbij. Je mag hem een kusje geven of zijn handje vasthouden.’

Ik zie dat Jasmijn aarzelt en ze kijkt hulpzoekend achterom naar mij. ‘Toe maar Jasmijn, dat mag best. Of zal mama Menno eerst een kusje geven?’

Jasmijn knikt en steekt haar hand naar me uit. Ik ga naast haar staan, leg mijn arm om haar heen en we doen een paar stappen naar voren. Samen staan we nu dicht bij het bedje. Ik geef Menno voorzichtig een kus. Jasmijn pakt zijn handje en geeft daar een kusje op.

‘Wat is hij gegroeid, sinds de laatste keer,’ zeg ik tegen de verpleegster. ‘Wat gaat dat snel!’

Eindelijk durft Jasmijn iets te zeggen: ‘Ik vind hem superklein. Mijn hand is wel drie keer zo groot als zijnes!’

De zuster glimlacht. ‘Jullie hebben allebei gelijk,’ antwoordt

ze. 'Hij is heel klein, maar hij was nog veel kleiner. Hij komt in ieder geval elke dag een beetje aan. Ik laat jullie even alleen met Menno. Als er iets is, roep me dan maar. Ik kom straks terug met een fles voor hem.'

Jasmijn houdt het handje van Menno vast en wrijft er zachtjes over. Ik zucht. Waarom heb ik mijn fotoestel niet meegenomen?

Als de zuster de luier van Menno verschoont, ik zie dat niet zitten om zelf te doen, staan Jasmijn en Imke er met hun neus bovenop. Jasmijn schrikt als ze hem bloot ziet.

'Wat is dat?' vraagt ze aan de zuster.

'Dat is zijn plasser,' zegt de zuster. 'Daaraan kun je zien dat Menno een jongetje is.'

Jasmijn is diep onder de indruk, ze blijft kijken en zet ondertussen een stap achteruit. Na het verschonen mag ze de fles vasthouden en Menno zit een paar seconde bij haar op schoot. Imke komt nog een keer bij Menno kijken en geeft hem een kusje op zijn haar. Na een uur begint Menno te huilen. Hij trappelt met zijn beentjes en is ontroostbaar, het lijkt alsof hij krampjes heeft. De meisjes zijn al die tijd rustig geweest, maar ineens is het genoeg. Imke doet haar handen tegen haar oren en huilt na een paar minuten net zo hard mee. Jasmijn schrikt, deinst achteruit en vraagt of het goed gaat met hem. De zuster pakt Menno uit zijn bedje en zegt dat het tijd is om naar huis te gaan. Menno is moe en moet slapen. Ik ben verdrietig en opgelucht tegelijk.

Onderweg naar huis zijn de meisjes erg rustig. Imke valt in de taxi bij mij op schoot in slaap. Plakkerig en warm leg ik haar thuis met kleren en al in bed. In de keuken pak ik twee biertjes en ga languit op de bank liggen. Jasmijn kruipt naast me en begint direct vragen te stellen.

'Wanneer komt Menno thuis? Ik kan heel goed helpen en hem zijn fles geven, ook als jij een poosje weg moet. Waarom mag hij niet mee naar huis?'